

cartea de memorii

Mihaela Miroiu

CU MINTEA
MEA
DE FEMEIE

CARTEA ROMÂNEASCĂ

Mihaela Miroiu

Cu mintea mea de femeie

 CARTEA ROMÂNEASCĂ

Cuprins

Mulțumiri / 5

Partea I: COPILA

- Vrăbiuța / 9
- Preoteasa / 10
- Legea egală a Talionului / 13
- Clopotnița / 15
- Credința, nădejdea și zborul / 17
- Vreau să pun țara la cale / 20
- Soațele mele / 22
- Turbanul lui tanti Truță / 24
- De-a prințesele / 26
- Haiduca / 28
- Să nu ucizi pentru hrană! / 32

Partea a II-a: FATA

- Agonie și extaz / 37
- Ses ailes de géant l'empêchent de marcher* / 40
- Cum se fac pulbere androginii / 43
- Tatâl fiicei sale / 46
- Un eșec de femeie / 50
- Cu minți necuminti / 53
- Noaptea cu miros de alge / 57
- Ele, cele mai rele dintre toate / 61

Partea a III-a: Tânără

- Îngerul păzitor / 67
- Râsul meduzei / 71
- Aveți milă de cele puternice! / 75

- Banalitatea răului scârbav / 80
Dactilografa Cugetătorului / 84
Devenind nevastă / 88
Babilonul Epocii de aur / 92
Lecția naturii / 95
Lecția dicturii / 99
Ispita / 103
Căci din femei venim / 107
Love me la Cantina Doi / 113
Septembrie / 117
Plata în natură / 121
Stăpâna casei și consumismul / 124
Nuferi în rahat / 127

Partea a IV-a: ***JE CHANTE AVEC TOI, LIBERTÉ!***

- Lambada / 133
Bonsaii cu vasele sparte / 137
Eternitatea pândacilor și prima cetăeană / 142
Bărbatul care m-a dus în ispătă / 146
Ante portas / 150
Gândurile umbrei. Începuturi / 154
Mary / 158
Între două lumi / 163
Tango. Un alfel de tango / 168
Casablanca / 175
Cine sunt ai noștri? (I) / 179
Cine sunt ai nostri? (II) / 183
Mircea Miclea și ai lui/ Să se ducă dracului! / 190
Nimic de dreapta, nimic de stânga. Doar sălbăticie / 194

Partea a V-a: **VIAȚA, PUR ȘI SIMPLU**

- Între inimă și diafragmă / 201
Drumuri cu pruni înflorîți / 204
Noaptea și cărtile / 207
Și în Matrix ne întoarcem.... / 211
Mai departe e Dincolo / 214
Despre devastare / 218

Partea a VI-a: **SECOLUL FEMEILOR**

- Inima nomadă a Marii Uniri / 223
Sentimente amestecate / 229
Împreună / 234
Secolul femeilor / 238
Poate că sunt Matrioșcile din mintea mea / 242

Partea I: **COPILA**

“...and he and his wife had a wonderful time for the next few hours, talking about their old days and what they had done, and what they were going to do now. And then they went home. And there is no doubt in my mind, a good night's sleep will do the patient all sorts of good. When she comes to herself she will remember what has happened, but not in such detail that she will be afraid. She will just know that she has been ill, and that she has been given some medicine to help her feel better. And when she wakes up again, she will be happy to see that she is still alive, and that she is still here with her family.”

Vrăbiuța

(1957)

Când închid privirea gândului și o las pe cea a imaginii, călătoresc undeva, departe, pe o uliță, lângă un pârâu mare și spămos. Latul lui era mai lung ca mine. Undeva în spate era o poartă uriașă cu o ușă zăvorâtă la care eu nu puteam să ajung. Știam că doar în spatele ei nu mă amenință nimic. Îmi era frică să nu se închidă și să rămân afară pe vecie. Atunci însă, în acea primă amintire, se întâmplă ceva teribil. În în pumni o vrăbiuță fără suflare. Stătea nemîscată acolo, uriașă în podul palmelor mele mici și nu voia să zboare, nici să mă ciupească cu gheruțele ei gălbenele pe care le ținea strânse și reci. Iar eu așteptam. Nimic nu era la locul lui: poarta s-a închis, pârâul creștea pe măsură ce îl priveam. Nu puteam face nici o mișcare. Poate vrăbiuța dormea. Aștept să se trezească și să zboare. Imaginea asta acoperă vremea când cred că eram aproape nevorbitoare. Aveam doi ani. Amintirea nu are decât simțire, formă și culoare.

Preoteasa

(1959)

D spre școala la care era mama învățătoare nu-mi mai amintesc. Îmi amintește ea. În memoria mea stocată într-un limbaj cu semne greu de tradus nu este decât colina mică din spatele școlii. Undeva în stânga, pe altă colină, era „privata”¹ popii din Boj. O vedeam mereu. O văd și acum, dar niciodată ca privată, ci ca scenă. Preoteasa urca spre locul cu pricina uitându-se în spate să vadă dacă o urmărește ceata de pândaci. Strângea ceva la piept, ceva de preț, furat de la hăitașii ei, cei de care se temea când mergea acolo, strecurându-se ca o hoață. Intra, mai arunca o privire îndărăt și se zăvora înăuntru. Măcar atât știam: că oamenii nu stau mult în privată, că nu le place fiindcă nici mie nu-mi plăcea. Ea însă, ea, doamna preoteasă, stătea acolo un veac. Uneori suna un glas de tunet: părintele sau soacra ei o strigau, privind la sigur, spre locul ei secret. Pândea prin ulucă. Dacă erau departe, ieșea și o lăua pe ocolite ca să își facă apariția din grajd. Dacă erau aproape, ieșea cu „obiectul” ascuns sub cordonul fustei (îi vedeam forma mai pătrătoasă). Avea o figură vinovată, ca și când se pregătea să-și încaseze pe drept portia de niuele sau măcar o palmă grea, căci de zis nu-i zicea nimeni nimic în curte, în văzul lumii. Toți ai casei îi știau obiceiul păcătos și tuturor le era rușine cu ea. Multă vreme am crezut că preoteasa face într-adevăr

---

¹ Veceul din fundul curții.

ceva rău sau ceva foarte rușinos. „Prostii”, cum erau numite pe atunci partidele de sex. De bună seamă, nu. Era mereu singură. Poate că dosea ceva acolo. Sau arunca ceva după care să nu scotocească nimeni. O oculeam cât puteam, să nu mă vadă lumea pe aproape. Mama, însă, nu. Părea că și ea o ascunde cât poate, că minte pentru ea. Într-o zi mi-am luat inima în dinți și am întrebat-o:

— Mamă, ce lucru rău face doamna preoteasă acolo în privată? De ce se ascunde?

— Citește, fetiță. Citește. Dar te rog să nu spui nimănu. Citește romane, poezii și cărți de istorie.

Cred că am făcut niște ochi aşa de mari încât mama a simțit nevoia să-mi dea prima lecție despre locul femeilor pe acea lume, mai ales după întrebarea mea:

— Da' Părintele de ce citește când vrea, chiar și pe scaunul de la poartă?

— Vai, cât ești de copil! Părintele e preot și e bărbat, mai ales e bărbat. El poate să citească ce vrea și când vrea. Pentru o femeie de la țară e mare rușine să stea aiurea cu o carte în mână. Ea trebuie văzută făcând mereu ceva, cu mâinile ei. De stat, stai când ești bolnavă. Ei cred că cititul le smintește pe femei și le mai face și leneșe pe deasupra. La bărbați e altceva. Cei cu o carte sau cu un ziar în mână sunt respectați. Când preoteasa citește, pierde vremea degeaba și îi intră gărgăuni în cap. Așa cred ei.

— Da' dumneata de ce citești în casă și în ogradă și nu în privată?

— Eu sunt învățătoare și ei cred că e normal să-mi pierd vremea cu cărți, că or fi bune la școală. Așa pot să citesc fără nici o frică, în văzul lumii.

Mult mai târziu am cunoscut-o pe Filofteia (în 1976), bunica soțului meu, o femeie foarte deșteaptă, înțeleaptă și fermecătoare, atât de fermecătoare că îmi venea să mă fac „filofteie” la bătrânețe. Toate îi erau bune și senine atunci când ne-am întâlnit noi... Trecuse prin viață cam 80 de ani: maternitate, războaie, așteptări, animale, plante, nepoți. Era aşa de senină și de voioasă... încât atunci când am văzut-o întunecându-se de o durere adâncă, de suflet, nu mi-a venit să cred! Întunecarea ei nu venea de la niciunul din greurile și

răurile legate de morți, de suferințe, înșelări și despărțiri, ci de la ceva ce nu a putut să aibă în viață.

— Căci, maică, toți te pot părăsi, pe unii îi ia Dumnezeu. Poți pierde tot ce ai într-o clipită, da' dacă știi să citești, atunci îți rămâne ceva pe lumea asta, atâtă cât îți rămâne lumina ochilor. Pe mine nu m-a lăsat taica să mă duc la școală, nu m-au lăsat nici măcar să învăț singură literele. Așa erau vremurile. Ziceau oamenii că fetele care știu să scrie fac lucruri pe ascuns. Și orice face o femeie pe de-ascuns nu poate să fie decât lucru rău și păcălos.

Îi plăcea enorm să-l asculte pe Toader, bărbatul ei, citindu-i seară de seară. Orice. Ziare, cărți, calendarul de perete, rețete de medicamente. Așa le treceau serile în singurătatea lor de cuci „în etate”, cum îi plăcea ei să spună, fiindcă „ageismul”¹ îi făcea rău. Era hotărâtă să plece de pe lume după bunicul Toader, imediat ce încheia parastasele obligatorii. Așa a și făcut. S-a lăsat dusă. Nu cred că l-a iubit cu pasiune devastatoare. Cred însă că nu putea să îndure serile goale în care nu îi ctea nimeni fiindcă Cetitorul, bărbatul, o lăsase nu doar fără el, dar și fără rostul lui pentru ea: luntrașul bunicii Filofteia către lumea literelor.

---

¹ Discriminarea de vârstă.

Legea egală a Talionului (1960)

Ionel și Aurel erau ceilalți doi copii de pe ulița noastră. Prietenile, când ai 3-5 ani, se fac în proximitate. Așa fiecare dintre mămici și bunici știe dacă și când ai mâncat și, dacă ești mofturoasă, îți cheamă copiii din vecini să te învețe prima lecție de concurență pe resurse:

— Noa, nu mânca tu, că-ți mânca ei tot!

Și de valențe ale concurenței:

— Copiii când mânca laolaltă să-ndeamnă ca purceii la vălălău¹.

La vremea aceea nu percepusem nici o diferență între mine și ei alta decât că ei erau numiți „copilu” și eu „fata”, că ei făceau pipi din picioare și eu stând ciuci. De jucat ne jucam împreună. Lumea noastră avea material de jucării la tot pasul: crenguțe, nisip, noroi, pietriș, flori, pănuși de porumb. Eu, spre deosebire de ei, primeam păpuși de la mama, dar nu prea știam ce să fac cu ele. O vreme le-am ținut ca la expoziție, pe marginea laviței². Apoi am hotărât că s-au îmbolnăvit și le-am operat împreună cu cei doi tovarăși de joacă. Ele nu au supraviețuit, le-au ieșit câlții din burtă. Pe atunci păpușile mai erau încă din cărpă, aveau fețe de carton colorat în roz (cele accesibile) sau de porțelan (cele inaccesibile). Așa că le-am făcut tustrei o

¹ Vas mare, din lemn (troacă).

² Canapea din lemn.

înmormântare frumoasă în groapa de nisip din curte. Le-am bocit, le-am cântat prohodul, ba le-am mai pus și pomană cu gogoși.

Într-o zi Ionel s-a înfuriat pe mine. Mi-a dat cu sapa-n cap. Eu am pândit momentul potrivit și i-am făcut în acelaș loc, cu aceeași sapă, o brazdă simetrică. Legea Talionului între egali, morala copilului de 4 ani, după cum zice domnul Kohlberg¹.

---

¹ Psiholog american, faimos pentru teoria stadiilor dezvoltării morale la copii.